

Vojna s Francijo končana; Angleška mesta bombardirana

Francija dobila italijanske mirovne pogoje. V Zenevi trdijo, da bo Italija zasedla vse francoske pokrajine ob Sredozemskem morju na podlagi sporazuma z Nemčijo. Maršal Petain zavrača očitke angleške vlade. Hitlerjeve armade okupirale vse glavne francoske baze.

BERLIN, 25. jun. — Vojna s Francijo in Nemčijo je bila končana z zgodovinskim sporazumom: "Ustavite streljanje!" V dve besedi sta naznanili Hitlerjevo zmago, ki se je v posebni deklaraciji zahvalil Bogu, "ker je blagoslovil nemško orožje."

Četiri dni po tem, ko je Francija dobila italijanske mirovne pogoje, je Hitler izdal proklamacijo, da je bojevanje na zapadu končano. Ta se je glasila: "Nemško ljudstvo! Vaši vojaki so v šestih tednih junaškega bojevanja proti hrabremu sovražniku zaključili vojno na zmagi. Njihovi čini bodo zapisani v zgodovini kot najbolj slavna in dragocena vseh časov. V svoji ponosnosti se moramo zahvaliti Bogu in blagosloviti."

Po vsej Nemčiji so bile odredene proslave zmage. Trajale so deset dni. V Berlinu so naj zapetili, da pride Anglija na vrsto.

LONDON, 25. jun. — Sirene so zvenele v Londonu v znamenje, da se mestu bližajo nemški bombniki. Ljudje so se hitro sklonili v zavetja. London ni bil napaden iz zraka, bombardirani pa so bila mesta v južnozahodnem delu Anglije. Trije civilisti so bili ubiti in nekem mestu, ki je ranjenih. Letalski minister je dejal, da bombe, katere so vrtili Nemci, niso povzročile nikoli škode.

BORDEAUX, FRANCIJA, 24. jun. — Francoska vlada je dobila italijanske pogoje za premirje. Pogajanja bodo morda že danes zaključena.

Urvovna poveljstva je istočasno naznanilo, da so francoske vojske odbile italijanske naskoke na svoje pozicije v Alpah. Italijani so bili vrženi nazaj z velikimi izgubami.

Rim, 24. jun. — Italija je sinoči predložila mirovne pogoje francoskim odposlancem na konferenci, ki se je pričela v neki hiši v bližini Rima. Pogajanja bodo sklenitve premirja, ki naj zaključijo francosko bojevanje proti osi Rim-Berlin, so zdaj v teku.

Kratko uradno naznanilo se je glasilo, da je italijanska delegacija predložila mirovne pogoje štirim francoskim predstavnikom sinoči. Sestanek obeh skup se ni pričel s takim pomembnim kot se je konferenca med Nemci in Francozi v Compiègne, Francija, ki je bila zaključena s podpisom premirja med Francijo in Nemčijo. Pojasnjevanje je bilo, da bo bojevanje na francoskih frontah ustavljeno četrty ur potem, ko bo Nemčija uradno obveščena, da sta Italija in Francija sklenili sporazum.

Zeneva, Švica, 24. jun. — Fašistični krogi so sinoči izjavili, da bo Italija zasedla vse francoske obseže ob Sredozemskem morju na podlagi dogovora z Nemčijo. Po zaključitvi vojne bo ustanovljena napol neodvisna država, ki jo bo vladal italijanski knez Nice, Savojski in del Dauphina bodo tvorili novo državo.

Bordeaux, Francija, 24. jun. — Maršal Henri Petain, predsednik francoske vlade, je v svojem govoru po radiu zavrnil angleške premirja Churchilla, ki mu je očital kršenje pogodbe z Veliko Britanijo, ker je sklenil separatni mir z Nemčijo. "Francosi so z žalostjo v svojem srcu poslušali Churchillove očitke," je rekel Petain. "On je bil dobro informiran o našem položaju. Churchill je lahko sodil o angleških interesih, ne pa

IZDAJSTVO VISOKIH KROGOV ZLOMILO FRANCIJO

General Gamelin demonstiral svojo nesposobnost ANGLIJA PRED VELIKO PREIZKUŠNJO

London, 24. jun. — Zakrknjena stupidnost in izdajstvo v visokih krogih sta upropastili Francijo. Prvo je predstavljal general Maurice Gustave Gamelin, vrhovni poveljnik francoske oborožene sile, ki ni verjel, da so tanki, topovi proti tankom in bojna letala mogočno orožje in ki ni hotel utrditi linije med Siercom in morjem, ko se je vojna z Nemčijo pričela.

Izdajstvo je in še predstavlja Paul Baudoin, predsednik Indokinske banke, stari posredovalec med bivšim francoskim premierjem Lavalom in diktatorjem Mussolinijem ter vodja kapitulacijske kliše. Narodna neenotnost v dobi več let, ko se je Nemčija pripravljala na vojno kot enota, je tvorila ozadje končnega poloma. Končni poraz bi bil lahko omiljen in morda tudi preprečen, ako ne bi Francije izdali njeni generali in politiki po izbruhu vojne.

Nadaljnji faktor je bila tajnost, ki je prikriževala realno situacijo ljudstvu in onim, ki bi lahko našli izhod iz situacije ter informirali narod o preteči nevarnosti. Končni polom je zadel francosko ljudstvo kot strela iz jamega neba. Cenzura in zatiranje vesti so opravičevali z izjavami, da Nemci ne smejo dobiti važnih informacij. Hitler in Mussolini, kar je zdaj očitno, sta temeljito poznala položaj Francije.

Nauk Angliji in drugim državam, ki se bodo morale boriti proti totalitarcem, je pripravljane na vse možne eventualnosti. Priprave morajo biti izvedene na široki podlagi, geslo pa mora biti: "Tanki, topovi proti tankom in bojna letala so več nego maslo in zlato."

Vsaki državi, ki se ne bo borila proti Nemcem tako kot se oni, preti propast. To je nauk, ki si ga mora zapomniti Velika Britanija, če se hoče uspešno boriti proti Hitlerjevi bojni mašini.

Charles Arsene-Henry, francoski poslanik v Tokiju, je povedal japonskemu podministru za zunanje zadeve Taniju, da je v zadnjih tednih dobivala Kitajska samo olje iz Indokine. Od 17. junija ne prihaja več olje na Kitajsko iz francoske kolonije.

Vojna zanešana v italijansko Somalijo

Kairo, Egipt, 24. jun. — Somalske čete v službi angleške armade so zanesle vojno v italijansko Somalijo in Abesinijo. Napadle so italijanske straže ob meji in jim prizadale velike izgube. Napadalcji so se umaknili nazaj potem, ko so v naskokih porušili več obmejnih utrdb.

Prva delavska obrambna četa.

Uprava WPA naznanila čistko

Komunisti in bundovci izgube delo

Chicago, 24. jun. — Kampanja glede odslovitve komunistov in članov Nemško-ameriškega bunda, nacijske organizacije, ki so uposleni pri religijih projektih, se je danes pričela v Illinoisu. Provizije o čistki so vključene v zakon u novih apropiacij za WPA, ki ga bo predsednik Roosevelt kmalu podpisal.

Ukaz za čiščenje je dal zadnje soboto polkovnik F. C. Harrington, načelnik WPA v Washingtonu. Charles E. Minner, poglavar WPA v Illinoisu, je večeraj izjavil, da bodo morali vsi delavci, uposleni pri religijih projektih, podati zaprisežene izjave, da niso komunisti ali bundovci. Ako jih ne bodo podali, bodo odpušteni.

Šiehernega, ki bi po krivem prisegel, zadene kazen. Maksimalna kazen je dve leti zapora in plačitev vsote \$2000. Vsi nedržavljeni so izgubili delo pri WPA pred enim letom, ko je kongres sprejel zakon, da morajo biti vsi izključeni iz religijih projektov pri WPA. Okrog 45.000 nedržavljanov je takrat izgubilo delo. Miner je dejal, da mu je znano število komunistov in bundovcev, ki bodo odslovljeni.

Washington, D. C., 24. jun. — Uradniki federalnega justičnega departamenta so naznanili, da so pripravljani na izvajanje zakona za registriranje in pratne odnose nedržavljanov. Kongres je sinoči dovolil \$3.100.000 za financiranje registracije nedržavljanov in postnih uradih. V Washingtonu sodijo, da živi v Ameriki 3.500.000 nedržavljanov.

Federalni detektivski departament bo dobil denar od kongresa za najetje 500 novih agentov, ki bodo zatirali aktivnosti špiinov in sabotežerjev. Avtoritete so naznanile vzgojno kampanjo, da bodo nedržavljanji vedeli, kaj zahtevajo od njih. Ta se bo pričela pred registracijo.

ki si ga mora zapomniti Velika Britanija, če se hoče uspešno boriti proti Hitlerjevi bojni mašini.

Domače vesti

Obiski Chicago. — Emil in Olga Besednjak, njun sin Walter z ženo Ano in Helena Petrovič, vsi iz Norwooda, Mass., so 24. junija obiskali gl. urad SNPJ in uredništvo Prosvete. Spremljal jih je Jim Zavadlova iz Chicaga.

Vesti iz Minnesote Eveleth, Minn. — Dne 21. junija je tu umrla Jennie Kastelec, stara 68 let. Druge podrobnosti niso znane.

Iz Pennsylvanije Strabane, Pa. — Lucy Vehar, članica društva 138 SNPJ, se je morala podvreči operaciji na slepiču in se nahaja v bolnišnici v Canonsburgu. Članstvo ji želi hitrega okrevanja. — Te dni je "štorcija" obiskala družino Pavel Požega in ji pustila krepkega sinčka, naši jedoti je pa darila novega člana v mladinskem oddelku. Cestitke!

Izprememba v jugoslovanski vladi

Obsodba proti morilcem profesorja Suflaja

Belgrad, 21. jun. — (A & S) — Kakor je bilo poročano že večeraj, je bila sinoči izvedena majhna rekonstrukcija v jugoslovanski vladi. Minister za fizično vzgojo naroda Jevrem Tomić je odšel iz vlade ter bil imenovan za načelnika občine mesta Belgrada, a na njegovo mesto je prišel Dušan Pantić, bivši narodni poslanec, član Jugoslovanske radikalne zajednice.

Ko je novi minister za fizično vzgojo naroda nastopil svojo novo službo, je podal izjavo, v kateri je poleg drugega rekel tudi to, da hoče posvetiti vse svoje moči temu, da doseže ob sodelovanju drugih članov vlade kar najboljšje uspehe v področju dela svojega ministristva, posebno pa v pogledu na važnost tega dela v zvezi z narodno obrambo in sedanjim stanjem okoli nas.

Dosedanji občinski načelnik mesta Belgrada dr. Vojin Gjurčić je bil razrešen svojih dolžnosti.

Zagreb, 21. junija. — (TA 170) — Okrožno sodišče v Zagrebu je danes izreklo razsodbo v tožbi proti obtožencem za zločin umora univerzitetnega profesorja dr. Milana Suflaja. Obtoženi Branko Zverger je bil kot glavni obtoženec za središnji umor Suflaja obsojen k došmrtni težki ječi in na trajno izgubo častnih in državljskih pravic. Njegov pomagač v zločinu Ljubomir Belošević je bil obsojen na pet let težke ječe in petletno izgubo častnih in državljskih pravic. Tretji obtoženec Stevan Večerina je bil oproščen vsake krivde in kazni.

Farmer-laboriti osvojili platformo

Levičarska grupa poražena na konvenciji

AMERIKA BO POMAGALA LATINSKIM DRŽAVAM

Zatiranje aktivnosti tujih agentov

OBRAMBA POLITIČNE SVOBODE

Montevideo, Urugvaj, 24. jun. — Ameriški poslanik Edwin C. Wilson je javno zagotovil urugvajsko vlado, da bodo Združene države kooperirale z vsemi republikami zapadne hemisfere pri zatiranju aktivnosti tujih agentov, ki ogražajo politično in ekonomsko svobodo. Wilson je govoril na banketu, katerega je urugvajska vlada priredila v počastje častnikom in članom posadke ameriške bojne ladje Quincy, ki je dospela v tukajšnjo luko.

"Izražen namen in politika moje vlade sta popolna kooperacija z vladami vseh držav na ameriškem kontinentu pri zatiranju aktivnosti tujih agentov," je dejal Wilson. "Nevarnost, ki nam preti, bo strta, če bomo delali skupno v vseh področjih. Ameriške države so že nešteto krat demonstrirale, da hočejo ohraniti svojo svobodo, za katero so se borile in doprinesle žrtve v prvih bojih za neodvisnost. Čas je prišel, ko moramo ponovno naglasiti svojo odločnost v borbi proti zunanji intervenciji in aktivnosti agentov evropskih diktatorjev. Ameriške države razpolagajo z mogočno človeško silo in materialnimi sredstvi v obrambi svoje svobode in neodvisnosti."

Iz zanesljivih virov poročajo, da bodo nadaljnje ameriške bojne ladje prihajale v luke latinjskih republik, dokler ne bo nevarnost, ki preti malim državam zaradi nacijskih in fašističnih aktivnosti, odvrnjena. Preiskava teh aktivnosti se nadaljuje.

Policija je uprizorila več navalo na privatna stanovanja in urade tujih agentov ter zasegla tiskovine z nacijsko in fašistično propagando. Devet Nemcev, voditeljev nacijskih grup, je bilo aretiranih.

Santiago, Čile, 24. jun. — Poročila iz Buenos Airesa, Argentina, naglašajo, da avtoritete niso bile presenečene, ko je urugvajska vlada odkrila intenzivne aktivnosti Hitlerjevih agentov. Ko je nemško poslanstvo nedavno odredilo razpust več nacijskih grup, zaeno pa je imenovalo Dailforda, voditelja nemških nacijskih, za šefa publicističnega biroja, je bilo jasno, da je šlo predaleč, kar se je maščevalo, ko je bil Daildorf aretirani.

Francoska grupa označila premirje za izdajstvo

Manila, 24. jun. — Grupa tukajšnjih Francozov je poslala kablagram predsedniku Lebrunu, v katerem pravi, da je separatni mir, ki ga je Petainova vlada sklenila z Nemčijo, izdajstvo in sramota.

skega blaga, sedaj pa molče o fašistični in nacijski invaziji demokratskih držav.

Veliko pomanjkanje živil v Belgiji

Rdeči križ skuša preprečiti lakoto

Berlin, 24. jun. — Poročila o pomanjkanju živil v Belgiji, zlasti v podeželskih krajih, prihajajo v Berlin iz Bruslja. Belgija se skuša prilagoditi nemški vojaški okupaciji, kar pa je povezano z velikimi potežkočami.

Nemški rdeči križ, ki dobiva finančna sredstva doma in iz tujine, skuša preprečiti kritično situacijo s pošiljanjem potrebščin v Belgijo. Dežela, ki je prej uvažala živila preko morja, je zaprta zaradi angleške blokade in se ne more prilagoditi kontinentalni ekonomiji v vojnem času.

Rdeči križ razpečava potrebščine med prebivalce v krajih, kjer je največje pomanjkanje. Živilski problem je povezan s problemom beguncev. Na tisoče ljudi je pobegnilo iz dežele, ko je bila invadirana po Nemcih. Velike zaloge živil so bile uničene, da ne bi prišle v nemške roke.

Nemški vojaki so zasegli skladišča pševod, kjer so jih dobili. Če so se begunci po kapitulaciji belgijske armade pričeli vračati domov, so našli prazna skladišča. Trgovci so jim pojasnili, da ne morejo dobiti potrebščin iz drugih držav zaradi blokade.

Prva delavska obrambna četa.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naropina na Združeno državo (seven Chicago) in Kanado \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; na Češko in Čisto, \$1.00 za leto, \$0.75 za pol leta; na Lomonovo \$0.50.

Subscription rates for the United States (except Chicago) and Canada \$2.00 per year, Chicago and Cipro \$1.50 per year, foreign countries \$3.00 per year.

Člani sletajo po doplačilu. Rokopisil dopisil in nemarobnih člankov se ne vračajo. Rokopisil literarne vabine (trstice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrataj poljšatelj in v slufaju, da je priliči poštnino.

Advertising rates on agreement. Manuscript of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2657-28 So. Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v obklopu na primer (June 20, 1949), poleg vsakega imena za naslovo posredu, da vam je a tem datumom postala naročnica. Ponovite jo pravčasno, da se vam list ne ustavi.

Glasovski iz nasselbin

Ranjen francoski vojak v nekem angleškem pristaniškem mestu.

Poročilo zastopnika
Sharon, Pa. — Dne 14. junija, dan po mojem godovanju, mi pride na misel, da je nekaterim naročnikom potekla naročnina in da jih je treba obkati. Možeče zaslužim par copakov, da zaslužim za vozne stroške in pa krompirjeve žgance, ki so danes najbolj tečna hrana za potovalnega človeka, kajti domače klobase so večinoma že pošle. Tudi moja žena jih je podarila sv. Antonu, da bi se prašili dobro redili v prihodnji sezoni, ki že ni več daleč. Le par mesecev vročine in bo tu. Med tem časom pa bomo že prenesli na piknikih pod košatimi drevesi.

Ko bodo te vrstice priobčene, bo že minil dan SNPJ v zapadni Penni. V nedeljo, 30. junija, pa se vrši velik piknik Prosvetne matice v prijazni nasselbini Strabau. Vabim vse prijatelje in rojake iz vseh nasselbin zapadne Pennsilvanije in tudi iz Ohio.

Dne 13. julija pa bodo pittsburiški Slovenci imeli svoj dan v West View parku. Njih želja je, da se enkrat vsi skupaj snidejo. In v tem velikem mestu živi veliko Slovencev, ki drug drugega ne poznajo, čeprav tam živijo že 10, 20 let. Zato so se zavzeli, da se skupaj zberejo 13. julija od blizu in daleč. Napolnijo naj si košarice z jestvinami. Jag je ne bom prinesel, ker mi je zvesta naročnica Prosvete objavila, da bo zame priložila par okusnih sendvičev in mi bo poleg tega tudi pomagala, da dobim kaj novih naročnikov na Prosveto, Cankarjev glasnik, Proletarca ali Enakopravnost. Bravo, gospa M. P.! Če bom te zdrav, se bom odzval. Saj sem vedno rad med pittsburiškimi Slovenci, zakaj pa ne bi bil na njih dan.

to mladino, ko bi videli njih šolski napredek.

Kot sem rekel, da je tisti dvom nad našo mladino, da bo vse vrage pocaliral, ko umreta stari in stara, brez podlage. Vzgojno bi morali znati drugače. Gledati bi morali tudi na dobre strani te mladine in jim od časa do časa dati priznanje in ne le cinično kritiko. Je že pač v otroški naturi, da je rajepohvaljen ko grajan, ako vidi, da je v pravem. S samo grajo ga ne boste pridobili in tudi ne najboljše. Sploh je graja dostikrat zgrešena pri naših ljudeh. Priznanje, da je graja na mestu, ako jo je mladenič ali mladenka potrebna, ampak ta graja naj bo dostojna, inteligentna in ne robata in surova, ali močeče s kletvijo obspajoča. Otroka na ta način ne boste pridobili, pač pa ga odujili, ker otroška duša tega ne pozabi. Saj tudi mi sami nismo pozabili, kadar nas je oče ali mati karala po nepotrebnem in neupravičeno, ker močeče ni znala drugače. Vse to imamo še danes v spominu.

Da to pišem, mi je dalo povod, ko sem se udeležil večera graduiranja svoje hčerke Florence, ko je naredila izpit v collinwoodski srednji šoli. Collinwood High School je menda ena največjih šol te vrste, ker pohaja v njo nad 5500 učencev in učenk. Med njimi je seveda tudi malo slovenskih otrok. Oglejmo si se druge dobre dijake in dijakinje te šole, ki so zadnji graduirali. Vseh graduantov je bilo 504. Izmed vseh narodnosti so se največ Slovenci odnesli največ odlikovanj. (V to šolo pohaja okrog tisoč slovenskih otrok.) Prosto šolnino sta dohela med drugimi tudi Frank Čebul in Albert Ryavec. Prvi je sin znane Čebulove družine, ki ima na Sylvia ave. svojo trgovino. Frankie je dobil delno šolnino (scholarship) in se bo učil zdravniškega poklica. Tudi še nekateri drugi imajo priliko do delne šolnine.

Odlikovanje "National Honor Society" so doheli sledeči slovenski dijaki in dijakinje: Frank Čebul, Florence Durn, Edward Kos, Audrey Maslo, hčerka sodruga Masla, Olga Malnar, hčerka člana našega društva, Al Ryavec, Mildred Simončić, Edward Slejko, Vidma M. Zupanc. Do častnega mesta (honor roll) pa so se povzpeli: Mary Ceta, Frances Godnjavec, Alice Hočevar, Helen Kožel, tudi članica našega društva, D. Sečnik, Anthony Wise, tudi član našega društva. "Honor Pin" so poleg drugih odlikovanj doheli: Frank Čebul, Florence Durn, Edward Kos, Olga Malnar, M. Simončić in Mary Vidmar.

Takih priznanj je bilo iz med vseh graduantov deležnih 25; kot je razvidno, je bilo med temi malo slovenskih otrok. In to je zelo žalostno, ker slovenski otroci imajo dovolj sposobnosti, da bi doheli te odlikovanja. Med najboljšimi njenimi močmi sta Slejkova brata Stanley in Edward. Edward je celo "band leader". On je pokazal izvrsten talent za godbo in tudi že žel priznanje od kritikov. On igra klarinet in je za to graduacijo sam skomponiral skladbo "Theme and Variation" in jo tudi sam igral s spremlje-

Težki dnevi Jugoslavije

Polom obrambne sile v Franciji je silno udaril vse male države v Evropi, ki še vise na niti nevtralnosti odtosno nezavojevanosti. Njihova zadnja tolažba je, da nacijska diktatura še ni strla Anglije in Amerike, toda koliko praktičnega pomena je ta tolažba zanje v tem kritičnem momentu, si lahko mislimo.

Omenili smo že iz poročil, kako naglo se zdaj Jugoslavija pogreza v obupno otopolost, ko se nad njo razgrinja vpliv nacijske Nemčije in fašistične Italije. Ogromna večina Slovencev, Hrvatov in Srbov je upala na zmago Francije in Anglije, danes pa mora ta večina s stisnjenimi ustnicami gledati, kako neznatna nemška manjšina z ostalimi grupami pristašev fašizma v njeni sredi predrzno dviga glavo in zahteva kontrolo nad državo; — ponižana večina mora to gledati, poslušati in molčati. Ze tedne poročajo, da se je Jugoslavija v skrajni sili naslonila na Stalinovo Rusijo in pričakuje zaščite iz Moskve, ampak ta naslonitev in pričakovanje sta nepopolni klaverna in negotova.

Agenti nacizma in fašizma v Jugoslaviji zdaj zahtevajo, da Cvetkovičeva vlada takoj odstopi in naredi prostor novi vladi, ki bo v areu in dejanju naklonjena oslšču Berlina in Rima. Kako se morata Cvetkovič in njegov regent Pavle upirati tej zahtevi? Če se bosta upirala, mora prejkoslej slediti okupacija Jugoslavije. Jugoslavija ima sicer žilavo armo, ki bi morda bila kos Italijanom samim na tleh — nikakor pa ne more biti kos kombinirani sili Italijanov in Nemcev — toda država nima letalske obrambne sile, ki je v tej vojni najvažnejša. Proti Mussolinijevi in Hitlerjevi letalski sili se ne more braniti niti en dan.

Fašistična vlada v Belgradu — naj bo na njenem čelu Stojadinović ali kdor koli — pomeni kapitulacijo brez boja in faklično vključitev Jugoslavije v Hitlerjev sistem. Navidezno, "na zunaj" bo v državi nekakšna politična avtomomija v okviru domače diktature — katera pa najbrže ne bo nič milejša od nemške ali italijanske — toda ekonomsko bo Jugoslavija popolnoma v pesteh Nemčije in Italije, ki jo bosta izkoriščali in odirali do skrajnosti; živeč, surovine in vse drugo, kar nujno potrebuje Hitlerjeva in Mussolinijeva kombinirana klavna mašina, pojde dočista iz Jugoslavije in slovenski, hrvaški ter srbski kmet in delavec bosta srečna, če jima ostane suha skorjica ali pusa kost za golo ekzistenco. To se že mesece godi češkemu, slovaškemu in poljškemu kmetu in delavcu in zadnje čase se godi norveškemu, danskemu, holandskemu in belgijskemu delavcu in kmetu — in nikarte misliti, da bo Hitler naredil izjemo za jugoslovansega kmeta in delavca.

To je slika položaja, ki se piše Jugoslaviji in postane dejstvo vsak čas. Nam v Ameriki je lahko do smrti hudo, ampak prepričati ne moremo tega. Vsa Amerika v tem hipu ne more tega prepričati!

Pred nekaj leti bi bilo to lahko preprečeno — ali nesmiselno je danes zvoniti po toči in iztresati psolve nad strahopetci in izdajale, ki so spali in deloma streljali kozle, ko so se diktatorji pripravljali. Čuvaji demokracije so spali na straži in danes mora demokracija strašno trpeti zaradi njihovih zločinov. To upravičeno obtožbo lahko ponovimo milijonkrat — ampak to ne bo ustavilo morilcev demokracije, ki so v tem momentu na svojem največjem pohodu.

Kar so zamudili čuvaji v Evropi, morajo zdaj popraviti čuvaji v Ameriki in obdržati demokracijo tukaj pri življenju in moči, da bo ta demokracija enkrat v bližnji bodočnosti v stanju dvigniti demokracijo Evrope iz gnofne jame sužnosti! In takrat pride tudi za kmeta in delavca v stari domovini dan vstajenja! —

Koliko je kritika iskrena?

Dva slovenska katoliška lista, Amerikanski Slovenec in Ameriška Domovina, sta zadnje dni objavila upravičeno obsodbo bolne italijansko-fašistične pameti, ki trdi, da je Slovenija del Italije. Glede te obsodbe ni odnoso no sme biti med nami nobenega spora.

Vprašanje pa je, ali bi ta dva lista objavila (Dajlje v zadnji koloni.)

nik konferenca klubov in društev Prosvetne matice za zapadno Penno v Drenikovem parku. Pripravljali odbor je pridno na delu in je upati, da bo to eden najboljših piknikov, kar smo jih imeli v tem poletju. Igrala bo domača godba Jacka Martinčiča mlajšega. Plesiče v Drenikovem parku, je lepo obseneeno. Piknik se bo pričel takoj popoldne.

Organizacija Prosvetne matice bo poslala delegata na prihodnji zbor, ki se prične v Clevelandu 4. julija. Upati je, da bo prihodnji zbor reorganiziral JSZ, da bo še več koristila jugoslovanskim delavcem. Zeleti je, da bi pristopili v zvezo in njeno Prosvetno matico brez izjeme vsi napredno misleči delavci in bi z namni delovali za osvoboditev vseh delavcev iz današnje krivične uredbe. Zapomnimo si, da spona izkoriščevalskega sistema, pod katerim danes trpi vseh delavstvo, bo toliko časa držala, dokler je ne razgrajmo z našo lastno delavsko zavestjo in močjo. Zato potrebujemo dobre organizacije kot je naša JSZ, ki vrši veliko izobraževalno nalogo s Proletarcem in Prosvetno matico.

V soboto zvečer, 29. junija, priredi v Drenikovem parku piknik tukašnji gospodinjski odesk društva Postojnske jame 138 SNPJ. Žene, organizirane v tem klubu, so vedno pripravljene pomagati povsod; sodelujejo bodisi v kuhinji ali pri drugih potrebah vselej, kadar jih kakšna organizacija vpraša. Potrebnovali jih bomo posebno v začetku septembra za časa dneva SNPJ, ki se letos vrši tri dni v Strabau. Na tej prireditvi bo igral eden najboljših orkestrov iz Clevelanda.

Torej ste uljudno vabljeni, da posežite ti dve važni prireditvi 29. in 30. junija v obilem številu. Obe organizaciji vršita dobro in koristno delo, zato je naša dolžnost, da jih podpiramo. Torej na svidenje prihodnjo soboto in nedeljo v Strabau.

John Koklich, 138.

Ob graduiranju mladine

Cleveland. — Večkrat opažamo očitke in dvome o "naši mladini." Vidi se mi, da smo večkrat preveč pesimistični in da s tem delamo krivico ne le naši mladini, marveč tudi sami sebi, ker so to vendar naši sinovi in hčere, torej naša kri. Seveda se tudi med našo mladino dobijo nekaj ljulke, kakor med vsako narodnostjo, vendar pa proporcno manj ko med drugimi, ki se bahajo a svojo staro kulturništvo itd. To pravim na podlagi lastnega opazovanja.

Na tise naše mladine je zadnje čase graduiralo iz ameriških šol. Vidi se mi, da je vse premano poročil o teh graduantih. Ker so naši dopisni dobri poročevalci o tem in onem, naj bi poročali tudi o graduiranju slovenske mladine v naših nasselbinah širom dežele. To je važno, saj smo raztreseni po vseh kotih Združenih držav in imamo skoraj slednji izmed nas tukaj ali tam svoje prijatelje in znanca in sorodnike. In vse te bi zanimala taka poročila. S tem bi znali tudi drugače ceniti

Anton Zidanšek, zastopnik.

To in ono iz Strabau
Strabau, Pa. — Kakor povsod, je tudi v Strabau precejšnje pomanjkanje dela. Večina starejših dela pri WPA, toda ti delavci dobivajo bore malo plače, da se komaj preživljajo.

Zadnje tedne pritiska po zapadni Penni neznozna vročina in se pogosto hudi nalivi s treskanjem, kakor bi bil Hitler v bližini a svojim "blitzkriegom."

Piknikov je letos dosti in se po možnosti dobro zabavamo. V nedeljo, 30. junija, priredi pik-

nik konferenca klubov in društev Prosvetne matice za zapadno Penno v Drenikovem parku. Pripravljali odbor je pridno na delu in je upati, da bo to eden najboljših piknikov, kar smo jih imeli v tem poletju. Igrala bo domača godba Jacka Martinčiča mlajšega. Plesiče v Drenikovem parku, je lepo obseneeno. Piknik se bo pričel takoj popoldne.

Križi na grobovih francoskih vojakov, ki so padli v bitki z Nemci na Norveškem.

Ob tednu

Anton Garden

V tem članku se bom nekoliko dotaknil katerih "pogojev", pod katerimi se je pripravljena združiti — menda s katero organizacijo. Kot sem že zadnjič omenil "provizorične pogoje združenja" sprejela nja konvencija. Če jih je sprejela v veri ali zato, ker je manjšina, ki je proti ženju, potegnla za njo, večinoma, naj sam sodi, oziroma bo to pokazala bližnja dočnost.

Ze zadnjič sem omenil l. točko združitve osnutka SNPJ in 1. točko "pogojev" SSPZ. In njen združitveni odbor pravico sestava mo točko ali ne, ni radi resolucije, veže roke, še jasno, da si mu del te dovoljuje.

Večina ostalih "pogojev" najbrže niso bena zapreka združenju s SNPJ, ako imamo bor pravico modificirati tiste "pogoje", neumestni, ali pa potrebujejo spremembe, bom tukaj navedel in komentiral.

Točka 2 "pogojev" se glasi: "Obstoječa na Slovenske svobodomiselné podpore in ... se prekliclje in primerno nove iz po združenih odborih obeh organizacij." Ime je lahko važno ali pa tudi ni. Vse pa se mi zdi toliko važno, da mora imeti vico določiti nove imo združenjska konvija, ne pa kakšen združenjski odbor ali nra. To vprašanje je združeno tudi z vprašanjem čarterja, pod katerim naj se združi izvrši. In le pod tem ali drugim čarterjem mora — in tudi mora — to izvršiti, ne bi se prej razpustili obe organizaciji. I doleča propozicija funkcionarjev SSPZ, bi bilo riskiranje obeh organizacij — državnih čarterjev.

Točka 4 "pogojev" se glasi: "Sledeči vključi v ustavo nove organizacije: (Ime ve organizacije) je hratska in podpora niziacija, stojiče na naprednem temelju, katerem slonijo njena pravila. Članom jamčena osebna svoboda verskega in drugega prepričanja. Podpira kulturna stremnja in gibanja za izboljšanje položaja delavstva. Ta točka ostane neizpremenjena, če je ne ovzre redna konvencija ali splošno sovanje s tričetrtinsko večino glasov."

"Združena konvencija ima moč določiti svoje prevodnosti k omenjeni načelni sledeče: 'V njenih vrstah ni mesta za strankarsko politiko ali versko propaganjo (Podčrtanje moje.)"

Ta točka je važna, ker daje organizacijo ideološke ali miselne smernice. V njej ni ha o kakšnem "svobodomiselnem temelju na katerem sloni sedanja načelna izjava PZ, kot tudi SNPJ. Če je svobodomiseln še važen faktor med nami ali ni, o tem ne tukaj razpravljaj. Nekdaj je bilo in je za reško napredno generacijo najbrže je poznati pa je treba, da s svobodomiselnostjo močeče daleč priti med tu rojeno mladino."

Toda načelna izjava, ki sloni le na "napnem temelju", tudi ne zadostuje. "Nast" je namreč zelo elastična in se v vsuknjio lahko obleče tudi navaden reakcionar in največji politični oportunist. Potrebno je torej boljša definicija. Tudi stavek: "Podpira kulturna stremjenja in gibanja za izboljšanje položaja delavstva" ne zadostuje k dosti izboljšuje. In to posebno ne v očeh gestivnega dodatka, da lahko združitvena vencia doda še: "V njenih mejah ni mesta za strankarsko politiko..."

Nisem pristaš nobene "strankarske politike," sem pa pristaš delavske politike ali visne delavske politične akcije, yes, "našanje položaja delavstva." Ta točka posebeš s sugestivnim dodatkom je torej zelo umna in potrebna boljše definicije. Ja sugestiral sledečo načelno izjavo:

Združena organizacija — sloni na političnem napredno zavednega strokovno, politično gospodarsko in kulturno organiziranega skega in ročnega delavstva, katerega pod njegovih prizadevanjih za izboljšanje tega in splošnega položaja, kakor tudi njna, ki streme za dosego take človeške družbe, ki bo slonel na socialni praviciosti, svoblagostanju in miru."

(Dajlje na 3. strani.)

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 25. junija 1920)

Domače vesti. Čikaški listi poročajo, da v "Jugoslovanski importno-ekspornit dru nekaj narobe. Izvršila se je bliskovita "ganizacija", ko je predsednik John M. J. nenadoma odpotoval v stari kraj.

Delavske vesti. Konvencija nove namore delavske stranke je blizu.

Iz inozemstva. Čez sto mrtvih in ranj v verski vojni na Irskem. — Novi kravat gredi v Nemčiji in Italiji.

Sovjetska Rusija. Poljska obupno nap na antanto, naj ji pomaga v vojni s sovjetami.

(Dajlje iz prve kolone.)

Isto obsodbo, če bi imela pastri na nasti Margottija ali katerega drugega italijanskega fašističnega prelata katoliške cerkve imamo na profesorja Cianciullija?

To je važno vprašanje, na katerega naš rojak, ki hoče biti resen, ne more odgovoriti z zasmehovanjem.

J. F. Durn,
tajnik društva 53.

Ali ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Novice iz starega kraja

Primorja

DEMOGRAFSKO GIBANJE NA PRIMORSKEM

Statistični podatki o demografskem gibanju v Julijski Krajini v prvih treh mesecih letošnjega leta so dokaj poučni. In njih namreč vidimo, da kljub vsem populacijskim ukrepom število rojstev nikakor ne raste, temveč da dalje stalno pada, da se pa je nasprotno v tem tromeščju število umrlih celo povečalo. Nasproti lanskemu številu (verjetno v zvezi z izredno ostro zimo in z nesrečo v rakem rudniku). V naslednjem podamo najprej pregled o prirodnem gibanju za posamezne pokrajine, nato pa pregled o priseljenjih in izseljenjih. Števila v oklepajih se nanašajo na isto razdobje v preteklem letu.

Prirodni prirastek v prvem četrtletju 1940

Pokrajina Goriška: rojenih 997 (1084), umrlih 923 (838), prirastek 74 (246).
Pokrajina Puljska: rojenih 1876 (1833), umrlih 1581 (1284), prirastek 295 (549).
Pokrajina Reška: rojenih 608 (609), umrlih 439 (469), prirastek 169 (139).
Pokrajina Tržaška: rojenih 1547 (1541), umrlih 1689 (1627) — 142 (—86).
Pokrajina Zadraska: rojenih 229 (238), umrlih 144 (125), prirastek 85 (113).
Julijska Krajina in Zad. pokr. rojenih 5257 (5295), umrlih 4776 (4334), prirastek 481 (961).
 Prirodni prirastek je bil torej v letošnjem prvem tromeščju za polovico manjši kakor lani ob istem času. Povečal se je prirodni prirastek samo v Puljski pokrajini, toda tudi tu samo za 30 duš. V Tržaški pokrajini pa izkazuje tudi letos zmanjšek svojega prebivalstva in sicer tokrat kar za 142 duš v treh mesecih.

Ta zmanjšani prirodni prirastek pa se ni zenačil po večjem pritoku iz drugih pokrajin, kakor je razvidno iz sledečega pregleda:

Priseljenci in izseljenci v prvem četrtletju 1940

Pokrajina Goriška: priseljenec 2065 (1860), odseljenci 2009 (1960), prebitek 56 (—100).
Pokrajina Puljska: priseljenec 3149 (2814), odseljenci 2480 (2791), prebitek 669 (23).
Pokrajina Reška: priseljenec 1027 (1112), odseljenci 1437 (1416), prebitek 90 (—304).
Pokrajina Tržaška: priseljenec 3215 (4238), odseljenci 3248 (3163), prebitek —33 (975).
Pokrajina Zadraska: priseljenec 342 (240), odseljenci 285 (190), prebitek 57 (60).
Jul. Krajina in Zad. pokr. priseljenec 10.298 (10.164), odseljenci 9459 (9520), prebitek 839 (644).
 Celotno je sicer razlika med priseljenji in izseljenji letos za 105 večja od lanske, toda ta razlika ne zadostuje, da bi pokrila padec v prirodnem prirastku (480). V Goriški, Puljski, Reški in Zadrski pokrajini je bil letos prirastek po priseljevanju večji kakor lani, za to pa se je ta prirastek v Tržaški pokrajini zmanjšal za več kot 1000 (točno za 1008).

Če upoštevamo prirodni prirastek in prirastek po priseljevanju in odseljevanju, dobimo sledečo sliko: v Goriški pokrajini je v letošnjem prvem tromeščju število prebivalstva celotno naraslo za 130 (lani za 46), v Puljski za 964 (572), v Reški za 259 (lani je padlo za 165) in v Zadrski za 142 (163), v Tržaški pokrajini pa je število prebivalstva celotno padlo za 175 (lani se je povečalo za 889). V vsej Julijski Krajini in Zadrski pokrajini znaša letošnji prirastek 1320 (lani 1605).

Velika razlika je med prirastkom v glavnih mestih in ostalim delom pokrajin. V mesecih januar-februar-marec 1940 je znašalo število rojstev v glavnih mestih (Gorici, Pulji, Reki, Trstu in Zadru) 1976, umrlo pa je v istem času 2146 oseb, tako da je prirodni pri-

stek v glavnih mestih bil negativen, in sicer za 170 duš. Priselilo se je v glavna mesta 4424 oseb, izselilo pa se jih je 4264, tako da je znašal prebitek priseljenec nad izseljenci 160. Vsa glavna mesta skupaj sploh niso imela prirastka, temveč zmanjšek prebivalstva za 10 duš.

V ostalem delu vseh petih pokrajin se je rodilo 3281 otrok, umrlo pa je 2630 oseb, tako da je prirodni prirastek 651 duš. Priselilo se je 5874 osebe, izselilo pa se jih je 5195, tako da je bil prebitek 679 oseb. Celotni prirastek izven glavnih mest je znašal tedaj 1330.

Zaradi popolnosti naj sledi še specifikacija za posamezna glavna mesta. (Podatki v oklepaju se nanašajo na leto 1939).

Prirodni prirastek v glavnih mestih

Gorica: rojenih 238 (271), umrlih 306 (251), zmanjšek 68 (20).
Pula: rojenih 255 (238), umrlih 251 (238), prirastek 4 (—).
Reka: rojenih 324 (312), umrlih 242 (238), prirastek 82 (79).
Trst: rojenih 937 (1019), umrlih 1210 (1197), zmanjšek 273 (—728).
Zadar: rojenih 222 (218), umrlih 137 (110) prirastek 85 (99).
Prirastek po priseljevanju in izseljevanju v glavnih mestih
Gorica: priseljenec 644 (661), izseljenec 690 (519), zmanjšek 46 (142).
Pula: priseljenec 822 (759), izseljenec 584 (633), prirastek 238 (126).
Reka: priseljenec 917 (593), izseljenec 809 (829), prirastek 108 (—236).
Trst: priseljenec 1713 (2770), izseljenec 1917 (1846), zmanjšek 204 (924).
Zadar: priseljenec 328 (218), izseljenec 264 (188), prirastek 64 (30).

Trst in Gorica izkazujeta padec v številu prebivalstva po prirodnem gibanju in po razliki med priseljenji in izseljenji. Zlasti v Trstu je razlika v bilanci med priseljenji in izseljenji v letošnjem in lanskem prvem tromeščju zelo velika (11281). Verjetno je to posledica novih ukrepov proti urbanizaciji. Celoletno je padlo število prebivalstva v Gorici za 114, v Trstu pa za 477 duš. V Puli znaša celotni prirastek samo 242 in na Reki še manj: 190. Razmeroma velik prirastek (149) ima samo Zadar.

Citatelja bo gotovo zanimalo tudi demografsko gibanje v Kanalski dolini, kjer so z novim letom stopili v veljavo ukrepi glede izseljevanje oseb, ki so optirale za nemško državljanstvo. Kanalska dolina je sedaj sestavni del Videmske pokrajine. Ta pokrajina je zelo obsežna, tako da je po podatkih za vso pokrajino težko sklepati na gibanje v tako majhnem predeļu, kakršen je Kanalska dolina. Vendar izhaja tudi iz teh števil, zlasti če jih primerjamo s podatki prejšnjega leta, da se je letos v prvih treh mesecih več oseb izselilo kakor priselilo. Po statistiki so bili letos v vsej pokrajini 7384 priseljenci (lani 6616), ta-

ko da je letos bilanca pasivna za 13 duš, medtem ko je bila lani aktivna za 76. Bolj izrazito je to gibanje po uradni statistiki za Bolcansko pokrajino v Južnem Tirolu.

Slovenska kri v nordijski rasi

Lanske počitnice je zatrobil pod oknom tuj avtomobil. Trije neznaní obrabi so me prijazno pozdravljali. Kam naj jih postavim? Kje naj iščem po svojem spominu? Sami so mi moralí pomagati.

Pred tridesetimi leti sva se zadnjič videla in razšla. Po čudnem naključju se je seznanila s švedskim industrijcem, se poročila in odpotovala na možev dom v Stockholm.

Dorico, sirotico iz Bele Krajine, ki se je ob ljubezni in skrbi sorodnikov izučila v gospodinjstvu in šivanju ter si s tem znanjem v večjem domačem mestu služila kruh, je usoda čez noč postavila k lastnemu toplemu ognjišču tja na drugi konec naše polobe. Nič posebnega ni prinesla slovenska nevesta svojemu tujemu možu, ne visoke izobrazbe, ne dote, ne izredne lepote. "Zvesto srce in delavnostna ročica" sta bili njena edina popotnica v novo življenje.

Kakšna je njena družina? Mož, trije otroci — vsi Švedi, saj drugače ni moglo biti. Žena je kmalu opustila pomožno nemščino in se naučila švedskega jezika, živela se v nove razmere ter vzgajala otroke v duhu in jeziku svoje nove domovine. Mož pa je imel globok pogled v njeno notranjost ter je razumel, da je žena duša kljub vsem nujnim spremembam ostala vendarle prvotna, slovenska. Čutil je, da se bosta tem bolj zblížala in da bodo otroci tem bolj last obeh, čim bolj bosta spoštovala in cenila to, kar je v njih dušah zapisano z najmočnejšo potezo — zavest lastnega pokolenja. In tam v daljni švedski deželi, v popolnoma tujem okolju, sta dala prvemu, težko pričakovanemu otroku eksotično ime: Milenka....

Zbližanje med Moskvo in Belgradom

Jugoslavija imenovala poslanika

Belgrad, 24. jun. — Tu je bilo naznanjeno, da je bil Milan Gavrilović, vodja srbske kmetiške stranke, imenovan za poslanika v Moskvi. On bo prvi jugoslovanski poslanik tamkaj od svetovne vojne.

Ivan Geruzamov, načelnik sovjetske trgovske misije, ki je odpotoval v Belgrad, da ustanovi rusko agenturo, bo morda izbran za poslanika v Jugoslaviji.

Naznanjeno je bilo, da se diplomatska in trgovinska pogajanja med državama počasi nadaljujejo, odkar je bila ratificirana trgovinska pogodba zadnji mesec. Za to je odgovorna Jugoslavija, ki si ne nakopati jeze Nemčije in Italije.

Moskva, 24. jun. — Sovjetska armada je opustila hinavski "demokracijski sistem", ki prepoveduje vojaško salutiranje, pravi Rdeča zvezda, glasilo armade. Ojačanje militaristične discipline in povečanje avtoritete poveljnikov armade je omenjeno kot vzrok vzpostavitve salutiranja.

List piše, "da v buržvajzskih armadah, zlasti pa v caristični Rusiji, je vojaški pozdrav pomenil poniževalno oboževanje kaste, toda častniki rdeče armade niso člani zaprte kaste."

Pogled na novo in moderno čistilnico olja v Phillipsburgu, Kans., katero poseduje in obratuje združna organizacija.

mladosti in kje so pokopani njeni roditelji... Prav tako pri arčno je mislil tudi na ženine svoje, družina je morala vzeti s seboj pozdrav njegove domovine: ljubke vezene in nordijskem narodnem slogu, pesmi nesmrtnih skandinavskih skladateljev, pa značilne švedske jedi v konzervirani obliki... Naša Dorica, zajetna stockholm-ska gospa, ki kuha svoji švedski družini večinoma po "kranjsko", je v Ljubljani povabila na prijeto švedsko zakusko vse svoje bližnje in daljne sorodnike. Ob prekrasnih skandinavskih pesmi, ki jih je pela Milenka, ob opisanju severnega življenja, ob občudovanju naših lepote, pa ob zbujanju mladostnih lepote, da ob zbujanju mladostnih spominov sta se z ginitivo priarčnostjo spajala dva oddaljena svetova, ki ju je zblížala živa in pravilno pojmovana narodna zavest slovenske žene in švedskega moža.

Trideset let ni slíhala ta žena slovenske besede, le brala jo je včasih v pamih. Pa vendar je živila v njenih spominih, v njenih mislih tako močno, da ji je še po nekaj urah bivanja med svoji teka skoraj tako gladko kakor nekdanj... Ko sem po odhodu poslala za njo mal spominček, volneni belokrajnski parček kot okrasek za avtomobil, se mi je ganljivo zahvalila in me prosila, naj ji pošljem še dva, da bodo vsi trije otroci imeli te lepe spominke na domovino svoje mame... All pomeni izselitev te vrle žene narodno izgubo? Nikakor ne. Saj je tudi v tujini ostala zvesta svojemu rodu in mu pridobila mnogo naklonjenih src.

Na to ženo in na tega moža in njegov narod sem se spominjala, ko sem nekje brala o čisto drugačnem pojmovanju s slovensko krvjo mešanih narodov, o njih škodljivem vplivu na nordijski raso in o usodnih posledicah za obstoj slovanstva. Gornja resnična slika sama dovolj jasno priča o nasprotnem.

Ob tednu (Nadaljevanje z 2. strani.) Organizacija s tako ali podobno načelo izjavo bi res slovenila na naprednem temelju. Točka 5, sekcija a) "pogojev" se glasi: "Načrt bolniškega zavarovanja Slovenske svobodomislne podporne zveze se uvede za novo organizacijo." Meni se čudno zdi, zakaj je ta zahteva prišla v "pogoje," ker je na primer bolniški sistem SNPJ boljši od tega sistema SSPZ. Po zadnjih pravih so pri SSPZ plačevali v endolarski sklad po lestvici — 70, 75, 80, 85 in 90 centov. Pri SNPJ znaša le 70c za vse enako. In bolniška podpora na splošno tudi ni večja pri zvezi kot pri jednotlivci. Za prvih 10 let članstva je pri zvezi nekoliko višja ko pri jednotlivci, v nadaljnjih letih po je pri jednotlivci višja ko pri zvezi, dasi pri slednji plačujejo starejši več kakor mladi ali mlajši člani. Z drugo besedo: endolarski bolniški sklad jednote je boljši za starejše člane radi nižjih prispevkov in višje podpore, pri zvezi pa je ta sklad nekoliko boljši za mlade (po članski dobi, ne pa po starosti.) Iz tega sledi, da bi bilo nedotno bolniško zavarovanje na splošno boljše tudi za člane SSPZ v slučaju združenja. Poleg

tega pa ima jednota tudi dvadrolarski in tridrolarski sklad (v slednjem je malo članov). Tukaj sem navedel glavne točke "pogojev", ki so potrebne revizije ali pa popolnega črtnja tako v interesu članov SNPJ kot SNPZ, ako se RESNO misli na združenje. Seveda, ako so bili "pogoji" sprejeti le kot plot proti združenju, tedaj predstavljajo le cinično farsno, katere namen je slepitev tistega članstva SSPZ, ki je za združenje s SNPJ. In kot je bilo razvidno iz navodil delegatno zadnje konvencije zveze, je velika večina njenega članstva za združenje. Zdjaj je vprašanje, kaj store odgovorni faktorji, predvsem združevalna odbor obeh organizacij.

Rumunski gardist podprí vladno stranko

Bukarešta, Rumunija, 24. jun. — Horla Sima, vodja Železne garde, nacijske organizacije, je pozval svoje pristaje, naj podpirajo in se pridružijo novi totalitarni stranki, katero je ustanovil kraj Karol.

Bivši španski minister apelira na Roosevelta

Mexico City, 24. jun. — Indalecio Prieto, obrambni minister v španski lojalistični vladi, je včeraj apeliral na predsednika Roosevelta, naj ameriški parniški vzamejo na svoj krov španske republikance, ki se nahajajo v Franciji, in jih pripeljejo v Mehiko. Prieto naglašava v svojem apelu, da je premirje med Francijo in Nemčijo potanilo španske begunce v nevarnost.

Dalje je rekel, da je mehliški predsednik obljubil zavetje vsem španskim beguncem, ki pridejo v deželo.

Sedeči stavkarji izgnani iz tovarne

Singapore, 24. jun. — Policija je izgnala 300 sedečih stavkarjev, med temi 200 šenek, iz tukajšnje tovarne Firestone Rubber Co. Vrok konflikta ni bil pojasnjen. Policija je aretirala 32 stavkarjev.

Umik francoskih parnikov v angleške luke

London, 24. jun. — Mednarodna zveza mornarskih unij je pozvala posadke francoskih parnikov, ki se nahajajo na morju, naj takoj odinejo v angleška pristanišča. "Ne izročite parnikov Nemčiji," se glasi poziv.

HUMOR

Neverjetne pripovedke

V neki družbi so se dogovorili, da plačajo najboljšo večerjo tistemu, ki bo povedal najbolj neverjetno pripovedko. Eden izmed oženjenih gospodov začne: "Nekdo je bila neka žena, ki ni nikoli v življenju zahtevala denarja za nakit ne za toaleto..." "To ni nič," mu brzi seže v besedo neka dama. "Jaz sem pa poznala moža, ki je res imel takšno ženo, Sieherni dan jo je vprašal, če more čiti ne želi kakšen klobuk ali novo obleko..."

All ste že naročili Prosveto ali "Prosveto"? Podprajte svoj list!

96% štedilnikov prodanih v Chicagu so MODERNI PLINSKI ŠTEDILNIKI

Moderni plinski štedilnik PRVI v prodaji, ker je prvovrsten v opremi!

- 96 iz 100 družin kupi plinski štedilnik, ker moderni plinski štedilnik je:
 1. Prvi v ekonomiji! Stane manj za kupiti—stane manj v obratu.
 2. Prvi v hitrosti! Najhitrejša kuha na krovu kolikor je znano.
 3. Prvi v prvostnosti! Daje kakršnokoli gorakoto želite takoj.
 4. Prvi v krasoti! Slavní narodni izumitelji so ustvarili ta moderni plinski štedilnik.
 5. Nenadkriljiv v čistoti, udobnosti in hranitvi opreme.
- EDINO MODERNI PLINSKI ŠTEDILNIK IMA VSE TE PREDNOSTI
- Samo-uglašalni vrhni gorilce... Ni treba uglašila, ne čakanja. Veliki gorilce... Najhitrejša vrhna kuha na krovu peči kolikor znano. Automatična kontrola gorakote v peči... Jamči pravo temperaturo. Prave temperature peč... Drži zaželeno temperaturo. Težja in volucija... Drži gorakoto peč v peči. Brevzidni pražilec... Odpravi dim, praži s dvojno hitrostjo. Minutna paznomet... Vas poklicé kadar je kuhano. Automatična kontrolna ura... Ako želite, —Pazi na vašo kuho... Odpira in zapira gorakoto v peči—kadar ste odsotni.
- OGLEJTE SI TA MODERNI ŠTEDILNIK V VAŠEM BLIŽNEM PROPLEB GAS URADU
- MODERN COOKERY—CONSTANT HOT WATER—ELECTRIC REFRIGERATION—GAS HEATING

Nov most nad vodno ožino pri Tucumi, Wash.

Venci albanskih planin

Prigoda slovenskega vojaka v Makedoniji

Spisal Ivan Jontez

Nekaterim fantom je bilo nekoliko tesno pri zelodcu, ostali se pa niso ustrašili grmenja...

Poročnik pa je zabrundal: "Le posmehujte se mu, saj se ne boste dolgo..."

O volku govoriš - volk pred durmi! Skozi dvorišča vrata je vstopil srednje velik, slok častnik...

"Ali veste, kaj je treba storiti, kadar mislite, da se vam godi krivica?" "Pritožimo se lahko, gospod kapetan..."

"Torej...?" Častnik je napravil ostrejši obraz. "Zakaj torej niste potrpežljivi..."

Kapetanov obraz se je zmračil. "Tudi vol se upre, kadar bič le prehudo reže v njegovo kožo..."

in drugih ruskih pisateljev. Juretič ga je časih vprašal, kakšno zrno je našel v tem ali onem delu...

Ko je poročnik uzrl kapetana, se je strumno vzravnal, potegnil sabljo iz nožnice ter kriknil: "Pozor!"

"Ne mučite me! Ali ste človek ali brezdušna zver?" "Zdrnil se je in začutil, kako mu kri silni v glavo..."

"Ne mučite me! Ali ste človek ali brezdušna zver?"

"Zdrnil se je in začutil, kako mu kri silni v glavo..."

"Ali veste, kaj je treba storiti, kadar mislite, da se vam godi krivica?" "Pritožimo se lahko, gospod kapetan..."

Fantje so se nemo spogledali. Samo za desec sekunde. Potem pa so vsi, razen Črniča, stopili korak naprej.

Ponovil se je prejšnji prizor. Kapetan je narahlo zmajal z glavo. "A zakaj ste ga napadli?"

Kapetanov obraz se je zmračil. "Tudi vol se upre, kadar bič le prehudo reže v njegovo kožo..."

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

(Dalje prihodnjič)

Lepa Marija

Anton Adamič

"Lepote in mičnosti bo zate, ki si razvajan meščan, v našem majhnem trgu prav malo ali toliko dane: pač pa se boš našrkal zraka, ki je kakor rum. Če te veseli, boš lahko lovil po livadah..."

Ko je študent Koželj privedel svojega nekdanjega sosolca, zdaj v obmejni trg premeščenega čarjnika...

Po vrsti so si stisnili roke ter zamrmrali vsak svoje ime. Novi gost se je očitno prijetno iznenaden poklonil tudi pred lepo Marijo...

mu vsakdanje pokimala. In že je spet jela vbadati in pazljivo vleči rdečo svileno nit skozi platno, ki je bilo napeto na belorumenem obodu.

Rojnik je bil v družbi spodoben in molčeč človek. Toda sleherna kretanja in že drža telesa, čiste, nemirne oči so razodevale razgibano duševnost. Da, posebno njegove oči so kar zagorele, kadar je pogledal lepo Marijo...

Dandanes je bore malo pristne ženskosti. Meje med spoloma so vsaj na videz skoro zabrisane. Kadar dekletu prekipe srce, se pred svojim izvoljencem ne potvarja; tedaj mu na stežaj odpre tudi duri svojega svetila.

Osvojiti si na prvi pogled vsako žensko, je Rojniku prešlo že kar v navado. Toda onale ženska v kotu ga ni niti dobro pogledala; že je bil zanjo ničkrat ničla. Le poglejte, kako se vneto ukvarja z vbadanjem! Kaj...

neki premišluje?—Njega, ki je osvojitelj že toliko srce, je prezir zaskelil. Hu—morda pa je svetnica? Nespametna misel, temveč mar je bil popolnoma pozabla, da ga je usoda zanesla v sponkojen, od boga zavržen kraj...

Ko je sedel na stol, je soba utihnila. Njegov znanec Koželj je vstal, potkal po kozarcu ter jel nato odvijati dobrodošlice novemu gostu na čast. Med govorom je prinesla gospodična svojih hčerki skodelico čaja. Ko so govoru trčili s polnimi kupicami, je Marija, ne da bi se premaknila, tudi dvignila svoj čaj ter prijazno pokimala Rojniku. Vzradočen se je globoko poklonil proti njej, da je trčil tudi z njo. Pozorno se ji je zagledal v oči, te oči pa so bile brezizrazne, skoraj tope...

"Kje so tvoje misli? Zapodi galebe od stare barke!" "Rojnik se je prebudil kakor iz sanj. "Prav imaš," je odvrnil čez časek, "saj sem res priždraval v nov pristan..."

"Kje so tvoje misli? Zapodi galebe od stare barke!" "Rojnik se je prebudil kakor iz sanj. "Prav imaš," je odvrnil čez časek, "saj sem res priždraval v nov pristan..."

žgoč, razkrajajoč žarek, je lepa Marija zdajci stresla z glavo ter se prepadeno ozrla vanj, ki jo je srepo motril kakor kragulj svoj plen. Zardela je, povesila oči ter se še niže sklonila nad delom.

Zmagoslavje in samoljubno zadočenje ga je prevzelo. Glejte, njegov duh že prevlajuje njegonega! Toda to ni dovolj, tudi pokoriti se mu mora! Se več, tudi vzljubiti ga mora... Se bolj vplivalno, zapovedovalno in ostro je usmerjal ognjene snope iz svojih črnih zenic na belega goloba. V era v uspeh jih je nutila. Glejte, že spet je dvignila glavo. Ozrla se je v strop, kakor bi ondi iskala kakšnih znamenj, potem pa ga je bežno, a zdaj vprašujoče pogledala. In spet se je lotila svojega dela...

Zdrnil se je in začutil, kako mu kri silni v glavo. Skoraj osramočen je zdaj on povosil glavo. Trdna volja, samozavest in navidezna nadmošč so kar medleli, plahneli, kopneli...

"Ne mučite me! Ali ste človek ali brezdušna zver?" "Zdrnil se je in začutil, kako mu kri silni v glavo..."

"Ali veste, kaj je treba storiti, kadar mislite, da se vam godi krivica?" "Pritožimo se lahko, gospod kapetan..."

"Torej...?" Častnik je napravil ostrejši obraz. "Zakaj torej niste potrpežljivi..."

Kapetanov obraz se je zmračil. "Tudi vol se upre, kadar bič le prehudo reže v njegovo kožo..."

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

Kapetanov obraz se je zmračil. "Tudi vol se upre, kadar bič le prehudo reže v njegovo kožo..."

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

Roger N. Baldwin, direktor Unije za ameriške civilne svobodščine.

poklonil proti njej, da je trčil tudi z njo. Pozorno se ji je zagledal v oči, te oči pa so bile brezizrazne, skoraj tope. Toda trenutek pozneje so begale od gosta do gosta z izrazom nepopisne tuge. Kmalu pa se je spet sklonila nad svoje delo, kakor da bi ne bilo prav nikogar pri nizi.

Odalej je lepa Marija vso družbo očitno prezirala, z vso vsemno se je zatopila v svoje vzenje. Rojnik si je na novo prizadeval ter se trudil, da bi vzbudil njeno zanimanje, toda ves napor je bil zaman. Slabe volje se je naposled vzpel izza mize ter se začel z izbranimi, toda bolj podsmehljivimi besedami zahvaljevati za Koželjevo napitnico. Sredi govora pa je dejal:

"Ko sem jo ugledal, me niso zadivile samo zelene gorice, pisane trate in vasa narava, tudi rože po vrtovih so me. O, ko bi smel odtrgati vsaj eno..."

Podvizal se je, da prisede k dekletu, toda notar in sodnik, ki sta vsak na eni strani poleg nje sedela, nista bila kar nič voljna, da se mu umakneta. Kajti med njima in kar preko lepe vezilje se je spletel prevažen pogovor. Notar je ravnokar segel sodniku v besedo. "Oprost!" je dejal, "tvoje premise zahtevajo drugačen sklep." Sodnik, razgret, je svečano odvrnil, da ni še nikdar sklepal krivo, ker vseskrat dobro pretehta vse premise. Rojnik se ni brigal za besedni dvoboj, predlašil je tudi modrovanje, "da nas zavoljo napačne osvetlitve oko rado vara in da smo zaradi prehitrih in nepremišljenih sklepov radi krivični..."

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Gospod kapetan... jaz... ne vem... res, pijan..." Divjak se je zbal posledic in njegov strah je bil tolikšen, da mu ni dal govoriti.

"Lepa gospodična, težko že čakam jutrišnjega dne, ko vam prinesem šopek rož, če mi dovolite." "Zdaj pa vidim, da si resnično slep. Saj sedi za mizo kakor ka, ker je že od svojega prelata po rojstvu — hroma. Projo, da je takrat zdržnila s dekla pa jo je ujela za nogo. Prepozno so spoznali in pomobilna zaman. Pa tako lepa je, se vsakemu zasmili."

"Ker, ker..." Nič pravega se ni mogel zmisli, vrh vsega ga je pa še Koželj potegnil za rokav, rekši: "Ali boš že šel ali ne! Nikar ne čvekaj budalosti — oprost. Lahko noč, Marička!"

Hočeš, nočeš, Rojnik je moral z njim. Bil je strašno slabe volje, kar molčal je. Šele sredi trga so se novi znanci razšli. Prijateljca sta ostala sama, brez besede sta zavila mimo cerkve. Zdaj pa se je Rojnik ozrl v zvezdnato nebo, globoko zasopel ter prekinil molk.

"Pa si trdil," je dejal lahko očitačno, "da ni v vsem trgu nobene mikavnosti. Pa je; glej, tiista Marička, kakor ji praviš ti, je prav ljubka in zanimiva. Seveda ima že svojega ženina?"

"Tamle, v cerkvi, da, ondi je njen ženin," je Koželj pokazal z roko. Rojniku je zastal korak.

"Kaj praviš? Ne razumem te!"

"Jaz tudi tebe ne. Ali si morda slep? In potem pa še takšna govoranca..." He, le kaj si misliš s tisto vazo od alabastra! Pa saj ti revica ni zamerala, mi smo te še o pravem času zadržali, da nisi znil še kakšno neumnost. Tako očitno pa res ne smeš ljudi zasmehovati. In da ji boš kar rož prinesel. Ti si pa res tič."

Rojnik ga je zgrabil za ramo ter ga stresel, "a se jaz norčujem?" "Ali jih čitate vsi dnevi?"

Rojnik ga je zgrabil za ramo ter ga stresel, "a se jaz norčujem?"

"Kako pa govoriš! Razvendar, razjasni mi!" "Zdaj pa vidim, da si resnično slep. Saj sedi za mizo kakor ka, ker je že od svojega prelata po rojstvu — hroma. Projo, da je takrat zdržnila s dekla pa jo je ujela za nogo. Prepozno so spoznali in pomobilna zaman. Pa tako lepa je, se vsakemu zasmili."

"Ker, ker..." Nič pravega se ni mogel zmisli, vrh vsega ga je pa še Koželj potegnil za rokav, rekši: "Ali boš že šel ali ne! Nikar ne čvekaj budalosti — oprost. Lahko noč, Marička!"

Hočeš, nočeš, Rojnik je moral z njim. Bil je strašno slabe volje, kar molčal je. Šele sredi trga so se novi znanci razšli. Prijateljca sta ostala sama, brez besede sta zavila mimo cerkve. Zdaj pa se je Rojnik ozrl v zvezdnato nebo, globoko zasopel ter prekinil molk.

"Pa si trdil," je dejal lahko očitačno, "da ni v vsem trgu nobene mikavnosti. Pa je; glej, tiista Marička, kakor ji praviš ti, je prav ljubka in zanimiva. Seveda ima že svojega ženina?"

"Tamle, v cerkvi, da, ondi je njen ženin," je Koželj pokazal z roko. Rojniku je zastal korak.

"Kaj praviš? Ne razumem te!"

"Jaz tudi tebe ne. Ali si morda slep? In potem pa še takšna govoranca..." He, le kaj si misliš s tisto vazo od alabastra! Pa saj ti revica ni zamerala, mi smo te še o pravem času zadržali, da nisi znil še kakšno neumnost. Tako očitno pa res ne smeš ljudi zasmehovati. In da ji boš kar rož prinesel. Ti si pa res tič."

Rojnik ga je zgrabil za ramo ter ga stresel, "a se jaz norčujem?" "Ali jih čitate vsi dnevi?"

Rojnik ga je zgrabil za ramo ter ga stresel, "a se jaz norčujem?"

KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE

Cankarjeva družba v Sloveniji je za leto 1940 izdala sledeče tri knjige:

- 1. KOLEDAR, povečan in z bogato vsebino.
2. MARSELJEZA, spisal v spomin 150 letnice francoske Velike revolucije Herman Wendel.
3. SLOVENSKI POLITIČNI PROBLEMI. Spisal Anton Dermota.

Vse te tri knjige dobite poštine prost za \$1. Velika zaloga drugih knjig v slovenskem in angleškem jeziku. Pišite po cenik

Knjigarna Proletarca
2301 So. Lawndale Ave. - Chicago, Illinois

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETA

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveta prište eden, dva, tri, štiri ali pet članov iz ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vse enako, za člana ali nečlana \$6.00 na leto, eno leto naročnina. Ker pa člani še plačajo pri asecmentu \$1.50 na teden, se jim to prišteje k naročnini. Torej sedaj ni vroška, reči, da je list predrag za člana SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan. Cenilist Prosveta je:

Table with subscription rates for different regions: Zadrž. države in Kanado, Za Člora in Chicago, 1 tednik in, 2 tednika in, 3 tednike in, 4 tednike in, 5 tednikov in.

Ispolnite spodnji kupon, priloge potrebno vsoto denarja ali Monet Order v pisnu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

Pojasnilo:—Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list, bode moral tisti član iz dolžne družine, ki je tako skopnil, biti naročen na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravništvu lista in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveta. Ako tega ne storijo, tedaj mora upravništvo znižati datum za to vsoto naročniku.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošiljam naročnino za list Prosveto vsoto \$...

Form with fields for name, address, and other details: 1) Ime, Naslov, Moje družine, 2) ... 3) ... 4) ... 5) ... Mesto, Nov. naročnik, Star. naročnik.

TISKARNA S.N.P.J. SPREJEMA VSA v tiskarsko obrt spadajoča dela Tiska vabila sa veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, italijanskem, angleškem jeziku in drugih VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne.—Cene zmerno, unijako delo prve vrste Pišite po informacije na naslov: SNPJ PRINTERY 2657-59 SO. LAWNDALE AVENUE Tel. Bushwell 6904 CHICAGO, ILLINOIS